

AFSNIT 2 – Når det er svært for rådgiveren at inddrage barnet - Inspiration til arbejdet med at styrke inddragelsen af børn og unge med handicap

ANONYM 16-ÅRIG: Én ting er jo at sige: “Okay, vi spørger hende lige, fordi det står i vores papir, at det er det, vi skal gøre”. Men en anden ting er faktisk at lytte, at gøre sig umage.

Men man føler sig lidt overset og bare sådan “fedt nok-agtigt”.

ABB: Sådan her lyder det i et citat fra en 16-årig pige med handicap, efter et møde med den børne- og ungerådgiver, der behandler pigens sag.

En sag, hvor pigen, ifølge både lovgivning og konventioner, har ret til at blive inddraget, og hvor udsagnene løbende skal tillægges passende vægt.

Men som rådgiver kan man finde det både udfordrende og dilemmafyldt, når man skal inddrage børn og unge med handicap i egen sag.

Så hvad skal man være opmærksom på, når man skal styrke sit arbejde med netop inddragelse?

Det får du inspiration til i det her andet afsnit af Børnesyn og Børneinddragelse.

En podcast, som er produceret for Social- og Boligstyrelsen i regi af Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv.

Og i afsnittet medvirker socialrådgiver og lektor på Socialrådgiveruddannelsen, Berit Juel Christoffersen, der til dagligt forsker i netop inddragelse.

Mit navn er Astrid Bruun Bonnén, og vi begynder afsnittet med at få svar på, hvorfor det er vigtigt, at man som rådgiver i arbejdet med inddragelse, møder det enkelte barn individuelt.

BJC: Det er vigtigt, at man møder og behandler de her børn og unge med handicaps, individuelt.

Og det er det altså, fordi at inddragelse af høj kvalitet først kan finde sted, når socialrådgiveren forholder sig til det konkrete og enkle barn, men også skaber mulighed for, at det får stemme og bliver lyttet til.

ABB: Reel inddragelse finder altså først sted, når barnet og den unge får en stemme og føler, at de bliver lyttet til. Og netop dét har Laura Lundy, som er professor på Queen's University i Belfast, lavet en model for.

BJC: Det hun har gjort, det er, at hun har omsat artikel 12 i Børnekonventionen til den her model, som illustrerer, jamen hvornår reel inddragelse kan finde sted?

Og det hun siger, det er, at børn skal have ret til at udtrykke deres synspunkter, altså skal have rummet til at kunne udtrykke det. At de skal støttes i at kunne give udtryk for deres synspunkter, altså have en stemme.

Så siger hun også, at socialrådgiveren skal lytte til børnene og tage deres udsagn alvorligt, altså at der skal være nogle tilhørere.

Og sidst, men ikke mindst, så siger hun også det her med, at børnenes synspunkter, dem skal vi altså have med i vores vurdering. De skal tillægges passende vægt. De skal have indflydelse.

ABB: Som rådgiver er det altså afgørende, at man møder det enkelte barn individuelt og skaber mulighed for, at barnet får en stemme og bliver lyttet til, samt for indflydelse i tråd med Lundys model.

Men mens det på den ene side er vigtigt med den individuelle tilgang, så kan det på den anden side også skabe både udfordringer og dilemmaer for rådgiveren.

BJC: Dét, som kan være svært, når man som socialrådgiver skal møde hvert barn individuelt, det er jo tanken om, at der ikke er noget, som man per definition kan gribe fat i.

Man kan sige, at vi har jo metoder, som siger noget om, hvad kan være godt i forhold til forskellige børn med forskellige diagnoser? Men reelt set er vi nødt til at forholde os til det enkelte barn.

En anden ting, der kan være i spil for socialrådgiverne, det er sådan et fastlåst billede af de her børn med handicap.

Og det fastlåste billede kommer ofte alene på baggrund af barnets diagnose.

Vi kan se, når vi taler med socialrådgiverne: At når vi giver dem nogle konkrete cases, jamen så er det faktisk sådan, at de uden at kende: Hvad betyder den her diagnose for barnet?

Så vurderer de, at de ikke kan snakke med barnet. Så det vi kan se, det er, at man alene på baggrund af barnets diagnose laver den her vurdering.

Og det er naturligvis problematisk.

ABB: Og ligesom det er nødvendigt at møde hvert barn individuelt, så kan det også være brug for en bredere forståelse af, hvad børneinddragelse kan være, og at det kan være mere end bare en børnesamtale.

BJC: Man kan forstå børneinddragelse bredt på det her område.

Eller det mener jeg, jeg mener, man skal forstå børneinddragelse bredt.

Man kan skelne imod eller imellem direkte inddragelse og så mere et tilstræbt, indefra perspektiv.

Og hvis vi starter med den direkte inddragelse, det er jo der, hvor vi får barnets perspektiv.

Vi hører deres stemme direkte.

Men stemme skal man jo forstå i en overført betydning, fordi hvis det ikke er muligt med en samtale med barnet, så er man nødt til at overveje: Kan vi få deres perspektiv, deres stemme, direkte på en anden måde?

Det kunne f.eks. være ved at maile med barnet. Det kunne være ved at lave et spørgeskema og få dem til at krydse det af og skrive noget i det.

Så det direkte perspektiv kan man altså få på mange måder, som ikke blot er en samtale.

Hvis vi så finder ud af, at det faktisk ikke er muligt med den her kreativitet, vi så har fået lagt for dagen, og inddrage barnets perspektiv direkte, så bør man begynde at overveje: Jamen hvordan kan vi så få barnets perspektiv med i vores sagsbehandling på anden vis?

Og det er det, man kan kalde tilstræbt, indefra perspektiv. Det er der, hvor vi forsøger at sætte os i barnets sted.

Hvis vi forsøger at sætte os i Emils sted: Hvordan vil han så forstå, hvordan vil han opleve den her situation? Hvordan forestiller vi os, at Emil oplever den her situation?

Så det kan være samtaler med forældre eller andre professionelle omkring barnet, hvor man sætter fokus på barnets perspektiv, og hvordan de vil opleve det.

Det er sådan en måde at gøre det på.

En anden måde er jo at lave observationer af barnet, hvor man selvfølgelig ved, hvad er det, man observerer i forhold til.

Hvad er det, vi gerne vil opnå med den her observation?

Men at man så er sammen med barnet og får en oplevelse af: Hvordan det er barnet fungerer i sin hverdag?

Det er også værdifuld viden i sagsbehandling.

ABB: Et andet dilemma i arbejdet med inddragelse af børn og unge med handicap er spørgsmålet om inddragelse kontra beskyttelse. Hvad der egentlig er bedst for barnet?

BJC: Man kan godt være usikker på, skader jeg mere, end jeg gavner ved at tale med det her barn?

Har jeg kompetencerne til at gøre det?

Er det det rigtige at tale med de her børn?

Og ofte så kan det altså munde ud i, at man tænker: "Nå men, så må jeg nok hellere lade være".

Og det er jo fordi, at lige så vigtigt som det er, at børn skal inddrages, så skal de også beskyttes.

Og hele det dilemma, der kan opstå imellem inddragelse vs. beskyttelse, kan være en balancegang og kan give anledning til, at man tænker: "Jeg må hellere være på den sikre side, ved at lade være med at tale med de her børn, fordi så er jeg sikker på, at jeg ikke kommer til at skade noget".

Og der tror jeg, at det er enormt vigtigt, at den her, sådan, forestilling om at inddragelse og beskyttelse er modsætninger til hinanden, at vi får taget fat i den og prøver at kigge på, at nogle gange så supplerer de faktisk hinanden.

Altså inddragelse er i høj grad også beskyttelse. Det er ikke hinandens modsætninger.

Det er f.eks. beskyttelse, det her med, at børn får lov til at udleve deres rettigheder.

At man faktisk sætter børnene som aktører i eget liv, hvis det overhovedet er muligt, og at de får mulighed for at have indflydelse på deres eget liv.

Det er beskyttelse.

Det er også en beskyttelse, at vi sikrer, at alle de vigtige perspektiver i en sag kommer med i vores vurdering, inden vi træffer en afgørelse. Fordi det faktisk er en beskyttelse i forhold til barnet, at vi har taget alle vigtige perspektiver med.

Det sidste, som er en beskyttelse, det er faktisk også, at ved at vi løbende inddrager barnet, at vi løbende lærer dem at mestre det, at de på grund af deres handicap også har en socialrådgiver.

Jamen, det er faktisk også en beskyttelse, fordi på et eller andet tidspunkt bliver de her børn, altså unge og voksne, som selv skal begynde at forholde sig til de her ting.

Så det er også en beskyttelse i forhold til mestring.

ABB: Sammen med sin kollega har Berit Juel Christoffersen i projektet: "Styrket Inddragelse" talt med en række børn og unge om deres syn på inddragelse.

Og ifølge dem, er der flere gode råd til, hvordan rådgiverne kan styrke inddragelsen.

BJC: Børnene og de unge har flere forskellige gode råd til socialrådgiver, som skal mødes med unge med psykiske funktionsnedsættelser, som de her unge, vi har talt med, har.

Og det handler først og fremmest om, at man skal lytte, som vi også hørte pigen sige i starten.

Man skal faktisk interessere sig for det og blive ved med at lytte.

En pige sagde også til os, at det er sådan, når man sætter sig ned og snakker med mig, så er det som lige så stille at åbne en dør. Og hvis jeg oplever, at man ikke lytter, så lukker den langsomt i igen.

Og det er sådan et fint billede af: Jamen hvad er det egentlig, de gerne vil?

En dreng brugte også et billede med, jamen det er som om socialrådgiveren har hovedet over skyerne. Og når vi så forsøger at prikke hovedet op over, så siger de: "Ned! Her har I ikke noget at gøre. "Og de skal ned under skyerne", sagde han, "Så vi kan snakke sammen".

Så det her med, de vil faktisk gerne finde et fælles luftlag, kan man sige, hvor vi kan tale sammen. Så det betyder rigtig meget for dem.

Så er der sproget:

Noget af det, de siger, det er, at man ikke skal tale for hurtigt.

Det var det, de sagde til os: "Årh, det er så svært, hvis nogen taler hurtigt".

Men også, at man ikke skal bruge alt for svære ord.

Det var i hvert fald vigtigt for de her unge med psykiske funktionsnedsættelser.

Der var en dreng, der sagde, at: "De skal i hvert fald lade være med at bruge alt for fancy ord. Sådan nogle kæmpe store ord i hvert fald. Altså sådan nogle store kommuneord!", kaldte han dem.

"Fordi halvdelen af dem, dem forstår jeg ikke. Så gør min hjerne bare sådan: error, dot, error, 4 0 4, brain not found".

ABB: Vi slutter afsnittet med nogle gode råd til, hvordan man som børne- og ungerådgiver, der arbejder med børn og unge med handicap, kan styrke sit arbejde med inddragelse.

BJC: Når man som socialrådgiver skal styrke sit arbejde med inddragelse af børn og unge, er der en række ting, som jeg tænker, det er vigtigt, at der er fokus på:

Det er vigtigt, at der er fokus på det her med, at det er en konkret og individuel vurdering om og hvordan de her børn kan inddrages.

Det er vigtigt, at man har fokus på, hvad formålet med inddragelsen er, og ved, hvor man er henne i sagsforløbet, når man tænker i formål.

Og så er det også helt vildt vigtigt, at man har en åbenhed for at drøfte ens børnesyn, ens forståelser af og omsætning af diagnoser til det konkrete barn.

Og at man tænker i det her med, at beskyttelse og inddragelse ikke nødvendigvis er hinandens modsætninger.

ABB: Det var andet afsnit af Børnesyn og Børneinddragelse.

Du kan finde de to andre afsnit på Social- og Boligstyrelsens hjemmeside, samt der, hvor du normalt lytter til podcasts.

Og her får du viden og gode råd til arbejdet med at skabe fælles rammer og et fælles børnesyn i kommunen.

Samt hvordan du som rådgiver styrker samarbejdet med forældrene.

I podcastbeskrivelsen til det her afsnit, der finder du også et handlingsspørgsmål og et refleksionsspørgsmål, som kan bruges som afsæt til det videre arbejde med at styrke inddragelsen af børn og unge med handicap.

Børnesyn og børneinddragelse er produceret af GoLittle Creative fra Social- og Boligstyrelsen i regi af Videncenter om børneinddragelse og udsatte børns liv.

Musik og lyddesign er lavet af Thomas Banke Brenneche.

Interviews og tilrettelæggelse, det står jeg til gengæld for, og mit navn, det er Astrid Bruun Bonnén.

